

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ, ІННОВАЦІЙНОГО
РОЗВИТКУ ТА МІЖНАРОДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА СТРАХУВАННЯ

ФОНДОВИЙ РИНОК ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
ОПП «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий
ринок» денної форми здобуття вищої освіти

МИКОЛАЇВ

2025

УДК 336.76

Ф77

Друкується за рішенням науково-методичної комісії обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету від 15.12.2025 р., протокол № 4.

Укладач:

О. А. Боднар – канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет.

Рецензенти:

Н. В. Трусова – д-р екон. наук, професор, професор кафедри фінансів, обліку та оподаткування, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, м. Запоріжжя;

Ю. Ю. Чебан – канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв.

© Миколаївський національний аграрний університет, 2025

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Лекція 1. Сутність, структура, функції, закономірності виникнення і функціонування ринку цінних паперів	6
Лекція 2. Ринок акцій	8
Лекція 3. Ринок облігацій	11
Лекція 4. Ринок векселів	13
Лекція 5. Біржовий та позабіржовий ринок цінних паперів	16
Лекція 6. Учасники ринку цінних паперів	18
Лекція 7. Державне регулювання ринку цінних паперів	21
Лекція 8 Особливості розвитку ринку цінних паперів України	24
Лекція 9. Аналіз стратегій трейдингу на фондовому ринку: принципи, інструменти та ризики	26
Список рекомендованих джерел.....	29

ПЕРЕДМОВА

Дисципліна «Фондовий ринок та біржова діяльність» є обов'язковою компонентою освітньої програми, дисципліною циклу професійної підготовки магістрів за спеціальністю D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, здатних розв'язувати складні завдання і проблеми у професійної діяльності або у процесі навчання у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Ця дисципліна висвітлює фундаментальні питання підтримання такого стану фінансово-кредитної сфери, який характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, здатністю цієї сфери забезпечувати ефективне функціонування економіки сфери країни та її економічне зростання, опанування чого дозволяє сформувати визначену систему компетентностей та досягти програмних результатів навчання з дисципліни. Тому при підготовці магістрів вищої кваліфікації, вкрай актуальним є викладання курсу «Фондовий ринок та біржова діяльність».

Метою вивчення дисципліни «Фондовий ринок та біржова діяльність» є досконале опанування майбутніми фахівцями науково-методичних знань та аналітико-розрахункових і управлінських навичок в сфері фондового ринку, формування у здобувачів системи знань, що дозволяють їм скласти об'єктивне уявлення про загальні засади функціонування фондового ринку, його структуру і принципи роботи учасників, нормативно-правове забезпечення, отримати системну інформацію про діяльність на фондовому ринку, особливості розвитку фондових ринків у різних країнах світу та Україні.

Завдання дисципліни: набуття майбутніми фахівцями теоретичних, методичних та практичних навичок розробки та здійснення операцій на фондовому ринку.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є цінні папери, економіко-правове та інституційне середовище, в якому вони обертаються, та система регулювання фондового ринку.

До системи компетентностей належать:

Інт К. Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у професійній діяльності або у процесі навчання у сфері фінансів, банківської справи та страхування, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК4. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Фахові компетентності:

ФК1. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності

ФК7. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК12. Здатність аналізувати та структурувати проблеми, застосовувати набуті знання на практиці, здійснювати управління, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію у сфері фондового ринку.

Програмні результати навчання з дисципліни:

ПРН1. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими та управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ПРН2. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції і методології наукового пізнання у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПРН3. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПРН4. Відшуковувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПРН6. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях.

ПРН16. Здійснювати аналіз та структурування проблем, застосовувати набуті знання на практиці, демонструвати вміння управляти, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію у сфері фондового ринку.

Лекція 1. Сутність, структура, функції, закономірності виникнення і функціонування ринку цінних паперів

Зміст

- 1.1. Поняття ринку цінних паперів та його фінансових інструментів.
- 1.2. Структура ринку цінних паперів.
- 1.3. Функції ринку цінних паперів.
- 1.4. Принципи розвитку фондового ринку. Становлення та розвиток фондового ринку.

Ключові слова: ринок цінних паперів; фондовий ринок; емітенти; інвестори; функції фондового ринку; регулювання ринку цінних паперів.

Keywords: securities market; stock market; securities; issuers; investors; functions of the stock market; regulation of the securities market.

1.1. Поняття ринку цінних паперів та його фінансових інструментів

Ринок цінних паперів є складовою фінансового ринку та формою організації економічних відносин між емітентами, інвесторами і фінансовими посередниками щодо випуску, обігу та погашення цінних паперів. Його функціонування забезпечує акумуляцію тимчасово вільних грошових коштів та їх трансформацію в інвестиційний капітал.

Цінні папери виступають специфічними фінансовими інструментами, що засвідчують майнові або корпоративні права їх власників. До основних фінансових інструментів ринку цінних паперів належать:

- **акції**, які підтверджують право власності на частку в акціонерному товаристві;
- **облігації**, що є борговими зобов'язаннями емітента;
- **векселі**, які використовуються як інструмент комерційного кредиту;
- **похідні фінансові інструменти** (деривативи), до яких належать ф'ючерси, опціони та свопи.

Ринок цінних паперів забезпечує рух капіталу між суб'єктами економіки та сприяє підвищенню ефективності фінансової системи держави.

1.2. Структура ринку цінних паперів

Структура ринку цінних паперів формується залежно від стадій обігу цінних паперів, способу організації торгівлі та складу учасників.

За стадіями обігу виділяють:

- **первинний ринок**, на якому здійснюється розміщення нових випусків цінних паперів;
- **вторинний ринок**, що забезпечує подальший обіг цінних паперів і їх ліквідність.

За формою організації торгівлі розрізняють:

- **біржовий ринок**, який характеризується стандартизованими правилами торгівлі, високим рівнем прозорості та державного контролю;
- **позабіржовий ринок**, що відзначається гнучкістю умов укладання угод і ширшим колом фінансових інструментів.

Інституційну структуру ринку цінних паперів утворюють емітенти, інвестори, професійні учасники (брокери, дилери, депозитарії, зберігачі), фондові біржі та регуляторні органи.

1.3. Функції ринку цінних паперів

Ринок цінних паперів виконує низку взаємопов'язаних функцій, які визначають його економічну роль.

Інвестиційна функція полягає у залученні фінансових ресурсів для розвитку підприємств та реалізації державних програм.

Перерозподільна функція забезпечує рух капіталу між галузями економіки та регіонами залежно від рівня їх інвестиційної привабливості.

Ціноутворююча функція реалізується через формування ринкової вартості цінних паперів під впливом попиту та пропозиції.

Інформаційна функція полягає у відображенні фінансового стану емітентів та загальної економічної кон'юнктури.

Контрольна функція забезпечується механізмами корпоративного управління та державного регулювання.

Сукупність зазначених функцій сприяє стабільності фінансової системи та економічному зростанню.

1.4. Принципи розвитку фондового ринку. Становлення та розвиток фондового ринку

Розвиток фондового ринку ґрунтується на дотриманні основних **принципів**, серед яких провідне місце посідають:

- прозорість та відкритість інформації;
- ліквідність фінансових інструментів;
- конкурентність ринкового середовища;
- захист прав та інтересів інвесторів;
- ефективне державне регулювання і нагляд.

Становлення фондового ринку історично пов'язане з розвитком товарно-грошових відносин та формуванням акціонерних товариств. Поява фондових бірж сприяла концентрації капіталу та прискоренню інвестиційних процесів.

На сучасному етапі розвиток фондового ринку відбувається під впливом глобалізаційних процесів, цифровізації фінансових операцій та інтеграції національних ринків у світовий фінансовий простір. Це зумовлює зростання ролі інноваційних фінансових інструментів і підвищення вимог до регуляторної політики держави.

Лекція 2. Ринок акцій

Зміст

- 2.1. Поняття та види акцій.
- 2.2. Взаємні права і обов'язки акціонерів та емітентів.
- 2.3. Класифікація цін на акції.
- 2.4 Характеристика значного та контрольного пакетів акцій.
- 2.5. Дохід від акцій. Оцінка акцій та економіко-статистичні показники їх обігу.

Ключові слова: цінний папір; акція; акціонер; дохід; оцінка.

Keywords: security; stock; shareholder; income; valuation.

2.1. Поняття та види акцій

Акція є емісійним цінним папером без встановленого строку обігу, який засвідчує корпоративні права його власника (акціонера) щодо участі в управлінні акціонерним товариством, отримання частини прибутку у вигляді дивідендів та частки майна у разі ліквідації товариства.

За характером прав, що надаються власнику, розрізняють такі основні види акцій:

- **прості (звичайні) акції**, які надають право голосу на загальних зборах акціонерів і право на отримання дивідендів, розмір яких залежить від фінансових результатів діяльності товариства;

- **привілейовані акції**, які забезпечують фіксований або гарантований дивіденд, але, як правило, не надають права голосу.

Залежно від форми існування акції поділяються на **документарні** та **бездокументарні**, а за способом розміщення — на **публічно розміщені** та **приватно розміщені**.

2.2. Взаємні права і обов’язки акціонерів та емітентів

Акціонери мають сукупність майнових і немайнових прав. До основних прав акціонерів належать:

- право на участь в управлінні акціонерним товариством;
- право на отримання дивідендів;
- право на отримання частини майна у разі ліквідації товариства;
- право на отримання інформації про діяльність емітента.

Водночас акціонери зобов’язані дотримуватися статуту товариства, виконувати рішення органів управління та не розголошувати конфіденційну інформацію.

Емітент (акціонерне товариство) зобов’язаний забезпечувати дотримання прав акціонерів, своєчасне розкриття інформації, виплату дивідендів у разі їх оголошення та виконання вимог чинного законодавства щодо обігу акцій.

2.3. Класифікація цін на акції

Ціна акції є грошовим вираженням її вартості та формується під впливом попиту і пропозиції. Залежно від економічного змісту розрізняють такі види цін на акції:

- **номінальна ціна** — вартість, зазначена в установчих документах товариства;

- **емісійна ціна** — ціна, за якою акції розміщуються на первинному ринку;

- **ринкова (курсова) ціна** — ціна, що складається на вторинному ринку;

- **балансова ціна** — вартість акції, визначена на основі чистих активів товариства;

• **ліквідаційна ціна** — частка майна товариства, що припадає на одну акцію у разі ліквідації.

Курсова ціна акції є найбільш динамічним показником і відображає очікування інвесторів щодо майбутньої дохідності та ризиків.

2.4. Характеристика значного та контрольного пакетів акцій

Значний пакет акцій — це частка акцій, яка дозволяє акціонеру істотно впливати на прийняття рішень акціонерного товариства. Як правило, таким вважається пакет у розмірі 10–25 % статутного капіталу.

Контрольний пакет акцій забезпечує можливість повного або вирішального впливу на діяльність товариства. Класично контрольним вважається пакет у розмірі понад 50 % голосуючих акцій. В окремих випадках контроль може здійснюватися і за меншої частки, за умови розпорошеності акціонерного капіталу.

Наявність контрольного пакета акцій визначає реальний розподіл корпоративної влади в акціонерному товаристві.

2.5. Дохід від акцій. Оцінка акцій та економіко-статистичні показники їх обігу

Дохід від акцій формується у вигляді:

- **дивідендного доходу;**
- **курсового доходу**, який виникає внаслідок зростання ринкової ціни акцій.

Загальна дохідність акції визначається за формулою:

$$R = \frac{D + (P_1 - P_0)}{P_0},$$

де

D — дивіденд;

P_0 — ціна придбання акції;

P_1 — ціна продажу акції.

Оцінка акцій здійснюється з використанням моделей дисконтованих дивідендів, порівняльного аналізу та показників фінансової звітності емітента.

До основних економіко-статистичних показників обігу акцій належать:

- ринкова капіталізація;
- коефіцієнт ліквідності;
- обсяг торгів;
- індекси фондового ринку.

Зазначені показники використовуються для аналізу інвестиційної привабливості акцій та оцінки стану фондового ринку.

Лекція 3. Ринок облігацій

Зміст

- 3.1. Поняття облігацій як боргових цінних паперів.
- 3.2. Взаємні права і обов'язки емітентів і власників облігацій.
- 3.3. Вартісна оцінка облігацій.
- 3.4. Доходність облігацій.

Ключові слова: цінний папір; облігації; емітент; власник; оцінка.

Keywords: security; bonds; issuer; owner; valuation.

3.1. Поняття облігацій як боргових цінних паперів

Облігація є емісійним борговим цінним папером, який засвідчує зобов'язання емітента повернути власнику облігації її номінальну вартість у визначений строк та виплатити дохід у формі процентів або іншого передбаченого умовами випуску доходу. На відміну від акцій, облігації не надають права участі в управлінні емітентом і не засвідчують право власності.

Облігації використовуються як інструмент залучення позикового капіталу та можуть емітуватися державою, органами місцевого самоврядування та суб'єктами господарювання. Залежно від емітента розрізняють державні, муніципальні та корпоративні облігації.

Як фінансовий інструмент, облігації характеризуються відносно нижчим рівнем ризику порівняно з акціями, що обумовлює їх широке застосування в інвестиційних портфелях.

3.2. Взаємні права і обов'язки емітентів і власників облігацій

Права та обов'язки емітента:

- Обов'язок погасити номінальну вартість облігації у визначений строк або за графіком часткового погашення.
- Обов'язок сплачувати встановлений купонний дохід у строки, передбачені умовами випуску.
- Забезпечення достовірної інформації про фінансовий стан та виконання умов випуску облігацій.

Права та обов'язки власника облігацій:

- Право на отримання купонного доходу та номінальної вартості облігації.
- Право вимагати достовірної інформації про діяльність емітента.
- Обов'язок дотримуватися правил обігу облігацій, якщо вони передбачені випуском або законодавством.

Слід зазначити, що облігації не надають власнику права власності на активи емітента, на відміну від акцій, що робить їх менш ризикованим, але й з обмеженою доходністю інструментом інвестування.

Емітент зобов'язаний своєчасно здійснювати виплату доходу та погашення облігацій, забезпечувати розкриття інформації щодо умов випуску та фінансового стану, а також дотримуватися встановлених нормативно-правових вимог. Невиконання зобов'язань за облігаціями призводить до настання фінансової відповідальності емітента.

3.3. Вартісна оцінка облігацій

Вартісна оцінка облігацій базується на визначенні теперішньої вартості майбутніх грошових потоків, які отримує інвестор. До таких потоків належать купонні виплати та номінальна вартість, що підлягає погашенню.

Загальна формула оцінки облігації має вигляд:

$$P = \sum_{t=1}^n \frac{C}{(1+r)^t} + \frac{N}{(1+r)^n},$$

де:

P — поточна ринкова ціна облігації;

С — купонний дохід за період;
N — номінальна вартість облігації;
г — ставка дисконту;
п — кількість періодів до погашення.

Вартість облігації обернено пропорційна зміні ринкової процентної ставки: зі зростанням ставки ціна облігації знижується і навпаки.

3.4. Доходність облігацій

Доходність облігацій відображає рівень прибутковості інвестицій у боргові цінні папери та може визначатися за кількома показниками.

Поточна доходність розраховується як відношення річного купонного доходу до ринкової ціни облігації:

$$R_{\text{пот}} = \frac{C}{P}.$$

Доходність до погашення (Yield to Maturity, YTM) є комплексним показником, який враховує всі майбутні грошові потоки та визначає середньорічну норму прибутку інвестора за умови утримання облігації до строку погашення.

Рівень доходності облігацій залежить від кредитоспроможності емітента, строку обігу, ринкової кон'юнктури та загального рівня процентних ставок в економіці.

Лекція 4. Ринок векселів

Зміст

- 4.1. Економічний зміст, види та функції векселів.
- 4.2. Характеристика обігу векселів.
- 4.3. Операції банків з векселями.

*Ключові слова: вексель; ринок векселів; фінансовий інструмент обіг векселів
векседавец векселедержатель*

Keywords: bill of exchange; promissory note; bill market; financial instrument; circulation of bills; drawer / issuer of the bill; holder of the bill / bill holder.

4.1. Економічний зміст, види та функції векселів

Вексель – це письмове безумовне зобов’язання однієї сторони (трасанта або боржника) виплатити визначену суму грошей іншій стороні (трасату або власнику векселя) у встановлений строк або на вимогу. Вексель виступає важливим інструментом кредитування та регулювання грошових потоків у господарських відносинах.

Економічний зміст векселя полягає у наступному:

- забезпечує швидкий та юридично оформлений рух грошових ресурсів;
- є засобом короткострокового фінансування підприємств;
- служить гарантією виконання фінансових зобов’язань.

Основні види векселів:

1. **За формою зобов’язання:**

- **Простий (promissory) вексель** – зобов’язання власника виплатити зазначену суму.
- **Перевідний (тратта) вексель** – наказ боржнику виплатити зазначену суму третьому лицу.

2. **За строком платежу:**

- **На вимогу** – погашення відбувається за пред’явленням векселя.
- **Строковий** – погашення у визначену дату.

3. **За способом обігу:**

- **Іменний** – на конкретну особу.
- **Ордерний** – може передаватися за індосаментом.
- **На пред’явника** – права власника реалізуються при пред’явленні.

Функції векселя:

- **Кредитна** – надання короткострокових фінансових ресурсів.
- **Платіжна** – використання векселя як засобу платежу між суб’єктами господарювання.
- **Забезпечувальна** – гарантує виконання фінансових зобов’язань.
- **Регулювальна** – впливає на обіговість грошових коштів та ліквідність підприємств.

4.2. Характеристика обігу векселів

Обіг векселів визначає процес їх передавання від одного власника до іншого та забезпечує мобільність фінансових ресурсів.

Основні характеристики обігу:

- **Легалізований оборот** – обіг векселів регламентується цивільним та торговельним законодавством.
- **Передача прав** – здійснюється шляхом індосаменту або вручення, залежно від виду векселя.
- **Мінімальні ризики** – вексель є безумовним зобов'язанням, що надає власнику високий ступінь правового захисту.
- **Дисконтування** – можливість отримати гроші до строку погашення шляхом продажу векселя банку чи іншій фінансовій установі.
- **Строковість обігу** – визначає, коли власник має право вимагати оплату.

У практичній діяльності векселі виступають як засіб обігу платежів без безпосереднього використання готівки та сприяють підвищенню платоспроможності підприємств.

4.3. Операції банків з векселями

Банки виконують низку функцій із забезпечення обігу векселів, які сприяють кредитуванню та фінансовій стабільності ринку. Основні операції:

1. **Залучення векселів до депозитних операцій** – банки можуть приймати векселі як заставу або на рахунок депозитів.
2. **Дисконтування векселів** – купівля банком векселів у власника до строку їх погашення з виплатою суми менше номіналу (з урахуванням банківської маржі та відсотків).
3. **Акцепт банком** – підтвердження банком зобов'язання оплати векселя, що підвищує його ліквідність.
4. **Інкасо** – стягнення коштів за векселем банком від імені власника векселя.
5. **Гарантійні операції** – надання платіжних гарантій на основі векселів, що забезпечує додаткову фінансову безпеку контрагентів.

Банківські операції з векселями підвищують ліквідність фінансових ресурсів підприємств, сприяють ефективному кредитуванню та зменшують ризики неплатоспроможності у господарських відносинах.

Лекція 5. Біржовий та позабіржовий ринок цінних паперів

Зміст

- 5.1. Історія виникнення та розвитку фондових бірж.
- 5.2. Загальна характеристика та функції фондової біржі
- 5.3. Позабіржовий ринок цінних паперів.

Ключові слова: біржовий ринок; позабіржовий ринок; цінні папери; фондова біржа; ліквідність; регулювання ринку цінних паперів; інфраструктура ринку.

Keywords: exchange market; over-the-counter market (otc market); securities; stock exchange; liquidity; regulation of the securities market; market infrastructure.

5.1. Історія виникнення та розвитку фондових бірж

Фондові біржі виникли як інститути організованого обігу цінних паперів та механізми централізації грошових ресурсів для фінансування підприємств і державних проектів.

Основні етапи розвитку фондових бірж:

1. **Зародження (XV–XVI ст.)** – перші біржі з’являються у Західній Європі, зокрема в Антверпені та Амстердамі. Амстердамська біржа (1602 р.) вважається першою фондовою біржею світу, де обертався акціонерний капітал Голландської Ост-Індійської компанії.

2. **Розвиток у XVIII–XIX ст.** – формування національних фондових бірж у Лондоні (LSE, 1801 р.) та Нью-Йорку (NYSE, 1792 р.), що сприяло стандартизації правил торгівлі та появи брокерських організацій.

3. **XX ст. – сучасний етап** – інтенсивне зростання біржового ринку у світі, поява електронних систем торгівлі та глобалізація ринків капіталу.

Історія фондових бірж відображає еволюцію фінансових інститутів, їх роль у мобілізації капіталу та регулюванні економічної діяльності. Біржі виконують функцію посередника між інвесторами та емітентами, забезпечуючи прозорість та ефективність ринку.

5.2. Загальна характеристика та функції фондової біржі

Фондова біржа – це організований ринок, на якому здійснюються купівля та продаж цінних паперів, деривативів та інших фінансових інструментів за чітко встановленими правилами.

Характеристика фондової біржі:

- **Регульованість** – біржа функціонує відповідно до законодавства та власних правил, що забезпечує захист інвесторів.
- **Організованість торгівлі** – обов'язкова стандартизація інструментів, встановлені графіки торгів та використання біржових індексів для оцінки ринку.
- **Ліквідність та прозорість** – біржа гарантує відкриту інформацію про котирування, обсяг угод та ціни, що підвищує довіру учасників.

Основні функції фондової біржі:

1. **Ціноутворювальна** – встановлення ринкових цін на цінні папери та фінансові інструменти.
2. **Ліквідна** – забезпечення можливості швидкого купівлі-продажу активів.
3. **Інформаційна** – надання даних про ринкову ситуацію, фінансові показники емітентів та обсяги торгів.
4. **Регулююча** – вплив на грошово-кредитну політику, залучення інвестицій та управління ризиками.
5. **Контрольна** – перевірка легітимності угод та фінансової стабільності учасників ринку.

Фондова біржа є важливим механізмом інтеграції національної економіки у світову фінансову систему та стимулює розвиток інвестиційної культури.

5.3. Позабіржовий ринок цінних паперів

Позабіржовий (ОТС – Over The Counter) ринок – це сегмент ринку цінних паперів, де операції здійснюються безпосередньо між учасниками (інвесторами, банками, брокерами) поза межами фондової біржі.

Характеристика позабіржового ринку:

- **Гнучкість угод** – контракти укладаються індивідуально, умови визначаються сторонами.
- **Менша регульованість** – порівняно з біржовим ринком, контроль здійснюється банками або саморегулювальними організаціями.
- **Великий асортимент інструментів** – обертаються акції, облігації, деривативи, валютні та комерційні папери.
- **Ризик та ліквідність** – високі ризики та нижча ліквідність порівняно з біржовими операціями.

Функції позабіржового ринку:

1. **Задоволення попиту на специфічні фінансові інструменти** – для обмеженого кола учасників.
2. **Додаткове джерело фінансування** – для підприємств, які не можуть або не бажають виходити на біржу.
3. **Гнучке управління ризиками** – дозволяє укладати угоди з нестандартними умовами, включаючи відстрочку платежу чи спеціальні терміни погашення.

Позабіржовий ринок є важливим доповненням до біржового сегмента фінансового ринку, забезпечуючи його більшу глибину та різноманітність інструментів.

Лекція 6. Учасники ринку цінних паперів

Зміст

- 6.1. Емітенти цінних паперів.
- 6.2. Інвестори на ринку цінних паперів.
- 6.3. Взаємодія між емітентом та інвестором.
- 6.4. Професійні учасники на ринку цінних паперів.

Ключові слова: ринок цінних паперів; учасники ринку; емітенти; інвестори; посередники; фондова біржа; регуляторні органи.

Keywords: securities market; market participants; issuers; investors; intermediaries; stock exchange; regulatory authorities.

6.1. Емітенти цінних паперів

Емітент цінних паперів – це юридична або фізична особа, яка випускає цінні папери з метою залучення фінансових ресурсів для здійснення інвестиційної, виробничої або фінансової діяльності.

Основні види емітентів:

1. **Державні емітенти** – держава та органи місцевого самоврядування, які випускають облігації та казначейські векселі для фінансування бюджету та реалізації соціально-економічних програм.
2. **Корпоративні емітенти** – акціонерні товариства, банки та інші юридичні особи, що випускають акції, облігації, сертифікати для розвитку бізнесу та залучення капіталу.

3. **Фінансові установи** – банки, інвестиційні фонди, страхові компанії, які випускають власні цінні папери для управління ліквідністю та інвестиційними портфелями.

Функції емітента:

- Залучення фінансових ресурсів без збільшення власного боргу у традиційному сенсі;
- Формування капіталу для розвитку підприємства чи реалізації державних програм;
- Виконання інформаційних зобов'язань перед інвесторами (розкриття фінансової звітності, звітності про випуск цінних паперів).

6.2. Інвестори на ринку цінних паперів

Інвестори – це фізичні або юридичні особи, які вкладають кошти в цінні папери з метою отримання доходу та/або збереження капіталу.

Основні категорії інвесторів:

1. **Фізичні особи** – приватні інвестори, які вкладають кошти у акції, облігації або пайові фонди.
2. **Юридичні особи** – компанії, банківські та інвестиційні фонди, страхові компанії, які формують портфелі цінних паперів як частину своєї діяльності.
3. **Іноземні інвестори** – інвестори з-за кордону, що здійснюють вкладення через міжнародні ринки та депозитарії.

Мотивація інвесторів:

- Отримання доходу у вигляді дивідендів або купонних виплат;
- Збереження капіталу та хеджування інфляційних ризиків;
- Спекулятивна діяльність для отримання прибутку від коливання цін на ринку.

6.3. Взаємодія між емітентом та інвестором

Взаємодія між емітентом і інвестором базується на принципах прозорості, довіри та юридичного захисту прав обох сторін.

Основні механізми взаємодії:

1. **Емісія цінних паперів** – первинний випуск акцій, облігацій або інших фінансових інструментів, доступних для інвесторів.

2. **Інформаційне забезпечення** – обов’язок емітента надавати достовірну фінансову звітність, річні та квартальні звіти, повідомлення про ключові події та ризики.

3. **Розподіл доходу** – виплата дивідендів, купонів або іншого доходу, передбаченого умовами цінного паперу.

4. **Зворотний зв’язок** – участь інвесторів у загальних зборах акціонерів, голосування за стратегічні рішення та вплив на корпоративне управління (для акціонерів).

Ця взаємодія забезпечує баланс інтересів сторін, стимулює розвиток ринку капіталу та підвищує ефективність залучення ресурсів.

6.4. Професійні учасники на ринку цінних паперів

Професійні учасники ринку – це організації та особи, які здійснюють професійну діяльність із цінними паперами на підставі ліцензії або спеціального дозволу.

Основні категорії професійних учасників:

1. **Брокери** – здійснюють купівлю-продаж цінних паперів від імені клієнтів та отримують комісію за послуги.

2. **Дилери** – купують та продають цінні папери від свого імені та на власний рахунок, заробляючи на різниці між купівельною та продажною ціною.

3. **Андеррайтери** – організовують первинне розміщення цінних паперів, визначають ціну випуску та беруть на себе ризик продажу всього обсягу випуску.

4. **Інвестиційні консультанти та управителі активів** – надають рекомендації інвесторам та управляють портфелями цінних паперів.

5. **Депозитарії та клірингові організації** – забезпечують облік прав власності на цінні папери та розрахунки між учасниками ринку.

Функції професійних учасників:

- Забезпечення ліквідності ринку;
- Підтримка ефективності ціноутворення;
- Консультаційна та аналітична підтримка інвесторів;
- Підвищення довіри до ринку через дотримання правил та стандартів діяльності.

Лекція 7. Державне регулювання ринку цінних паперів

Зміст

- 7.1. Необхідність, мета і функції державного регулювання ринку цінних паперів.
- 7.2. Форми державного регулювання ринку цінних паперів.
- 7.3. Органи державного регулювання ринку цінних паперів
- 7.4. Регулювання інформаційного забезпечення фондового ринку.
- 7.5. Контрольна функція держави на ринку цінних паперів.

Ключові слова: ринок цінних паперів; державне регулювання; нормативно-правова база; регуляторні органи; ліцензування; контроль і нагляд; захист інвесторів.

Keywords: securities market; state regulation; regulatory framework; regulatory authorities; licensing; supervision and control; investor protection.

7.1. Необхідність, мета і функції державного регулювання ринку цінних паперів

Державне регулювання ринку цінних паперів є ключовим елементом функціонування фінансової системи, оскільки цей ринок має високу економічну важливість, але одночасно характеризується значними ризиками для інвесторів та емітентів.

Необхідність регулювання:

- Запобігання фінансовим зловживанням та шахрайству;
- Забезпечення стабільності фінансового ринку;
- Захист прав інвесторів і емітентів;
- Підтримка довіри до національної фінансової системи;
- Сприяння залученню довгострокових інвестицій в економіку.

Мета державного регулювання:

- Створення прозорих і ефективних правил гри на ринку цінних паперів;
- Формування умов для стабільного розвитку фондового ринку;
- Підвищення ліквідності та доступності фінансових інструментів;
- Забезпечення балансу між інтересами емітентів і інвесторів.

Основні функції:

1. **Регулятивна** – встановлення правил обігу цінних паперів та стандартів діяльності учасників ринку.

2. **Контрольна** – нагляд за дотриманням законодавства та біржових норм.
3. **Захисна** – охорона прав інвесторів, недопущення фінансових махінацій.
4. **Стимулююча** – підтримка розвитку інструментів фондового ринку, сприяння інвестиційній активності.

7.2. Форми державного регулювання ринку цінних паперів

Державне регулювання здійснюється через **прямі та непрямі інструменти**:

1. Прямі форми:

- Законодавчі акти та нормативні документи, які регламентують випуск, обіг та торгівлю цінними паперами;
- Ліцензування професійних учасників ринку;
- Контроль за дотриманням правил розкриття інформації та стандартів корпоративного управління.

2. Непрямі форми:

- Податкові пільги або санкції, які стимулюють або стримують певні види операцій;
- Монетарна політика, яка впливає на рівень процентних ставок та доступність фінансування;
- Розробка методологій оцінки ризиків і рекомендацій для учасників ринку.

Форми регулювання поєднують правові, економічні та адміністративні інструменти для забезпечення ефективності та стабільності ринку.

7.3. Органи державного регулювання ринку цінних паперів

Органи державного регулювання виконують функції нагляду, контролю та розробки нормативної бази.

Основні органи:

1. **Центральний орган державного управління фінансовим ринком** – у більшості країн це комісія з цінних паперів або аналогічний регулятор (в Україні – Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку).
2. **Банківські та фінансові регулятори** – контролюють діяльність банків і інвестиційних установ на фондовому ринку.

3. **Фондові біржі та саморегулівні організації (СРО)** – встановлюють внутрішні правила обігу цінних паперів, здійснюють контроль за професійними учасниками ринку.

4. **Контрольні органи статистики та податкові органи** – наглядають за правильністю обліку операцій і сплати податків.

Ця система забезпечує взаємодію законодавчого, виконавчого та саморегулівного механізмів контролю на ринку.

7.4. Регулювання інформаційного забезпечення фондового ринку

Інформаційне забезпечення є ключовим для прозорості ринку та формування довіри інвесторів.

Основні аспекти:

- **Розкриття інформації емітентами** – публікація фінансової звітності, річних і квартальних звітів, повідомлень про значущі події;
- **Інформаційні системи бірж і депозитаріїв** – забезпечення доступу до котирувань, обсягів торгів та аналітичних даних;
- **Регулювання реклами і пропозицій цінних паперів** – запобігання введенню в оману потенційних інвесторів;
- **Обов'язковість повідомлення про ризики** – інвестор повинен бути поінформованим про потенційні втрати.

Регулювання інформаційного поля сприяє формуванню ефективного ціноутворення та зменшенню асиметрії інформації між емітентом і інвестором.

7.5. Контрольна функція держави на ринку цінних паперів

Контрольна функція спрямована на забезпечення законності, стабільності та безпеки фінансових операцій.

Основні напрями контролю:

- **Надання ліцензій і нагляд за діяльністю учасників ринку;**
- **Перевірка достовірності розкритої інформації** – звітів емітентів, брокерів та дилерів;
- **Моніторинг угод та запобігання фінансовим маніпуляціям** – інсайдерська торгівля, штучне завищення або заниження котирувань;
- **Прийняття санкцій і відновлювальних заходів** – штрафи, анулювання ліцензій, відшкодування збитків.

Контроль держави забезпечує правову захищеність інвесторів, стабільність фондового ринку та ефективність регулювання економічних процесів.

Лекція 8. Особливості розвитку ринку цінних паперів України

Зміст

8.1. Сучасний стан, тенденції та закономірності розвитку вітчизняного фондового ринку.

8.2. Пріоритети та перспективи розвитку фондового ринку України.

Ключові слова: ринок цінних паперів; фондовий ринок України; економічний розвиток; інвестиційна діяльність; регулювання ринку; інфраструктура ринку; тенденції розвитку.

Keywords: Securities market; Ukrainian stock market; Economic development; Investment activity; Market regulation; Market infrastructure; Development trends.

8.1. Сучасний стан, тенденції та закономірності розвитку вітчизняного фондового ринку

Стан фондового ринку України:

- Український фондовий ринок розвивається відносно повільно порівняно з розвиненими країнами, із переважанням облігаційного сегмента над акційним;
- Основні інструменти – державні та корпоративні облігації, акції українських публічних компаній, деривативи обмежено представлені;
- Ринкова ліквідність обмежена через низьку кількість активних учасників та низьку привабливість ринку для іноземних інвесторів;
- Інфраструктура ринку поступово вдосконалюється завдяки електронним торговельним системам, депозитарним послугам та регуляторним реформам.

Тendenції розвитку:

- Зростання ролі державних цінних паперів у структурі ринку;
- Розширення інвестиційних фондів та участі інституційних інвесторів;
- Діджиталізація ринку, включаючи автоматизовані торговельні платформи та електронні біржі;

- Поступове зростання прозорості та інформаційної відкритості компаній та емітентів.

Закономірності розвитку:

- Розвиток фондового ринку пов'язаний із макроекономічною стабільністю та реформами фінансового сектору;
- Залучення іноземних інвестицій є ключовим фактором ліквідності та стабільності;
- Законодавче забезпечення та регулювання визначають рівень довіри інвесторів і ефективність ринку.

8.2. Пріоритети та перспективи розвитку фондового ринку України

Пріоритети розвитку:

1. Підвищення прозорості та стандартизація інформаційного забезпечення для інвесторів;
2. Залучення інституційних та іноземних інвесторів;
3. Розвиток вторинного ринку акцій та облігацій;
4. Впровадження сучасних електронних торговельних систем і платформ для автоматизованого трейдингу;
5. Стимулювання випуску корпоративних цінних паперів малим і середнім бізнесом.

Перспективи розвитку:

- Інтеграція українського фондового ринку з міжнародними ринками капіталу;
- Зростання ролі інвестиційних фондів і пенсійних накопичень у структурі ринку;
- Поява нових фінансових інструментів, таких як деривативи, ETF, зелені облігації;
- Розвиток інфраструктури для професійних учасників ринку та підвищення стандартів корпоративного управління.

Лекція 9. Аналіз стратегій трейдингу на фондовому ринку: принципи, інструменти та ризики

Зміст

9.1. Основні види трейдингу на фондовому ринку.

9.2. Інструменти технічного та фундаментального аналізу при розробці трейдингових стратегій.

9.3. Ризики при проведенні трейдингових операцій на фондовому ринку.

Ключові слова: фондовий ринок; трейдинг; стратегії трейдингу; фінансові інструменти; ризики інвестування; технічний та фундаментальний аналіз; управління капіталом.

Keywords: stock market; trading; trading strategies; financial instruments; investment risks; technical and fundamental analysis; capital management.

9.1. Основні види трейдингу на фондовому ринку

Трейдинг – це діяльність із купівлі-продажу цінних паперів на ринку з метою отримання прибутку.

Основні види трейдингу:

1. **Денний трейдинг (day trading)** – відкриття і закриття позицій протягом одного торгового дня; характерні короткі терміни утримання активів і висока частота операцій.

2. **Свінг-трейдинг (swing trading)** – утримання позицій від кількох днів до декількох тижнів, орієнтований на використання середньострокових трендів.

3. **Позиційний трейдинг (position trading)** – тривале утримання активів (місяці або роки), основою є фундаментальний аналіз та довгострокові тенденції.

4. **Скалпінг (scalping)** – високочастотний трейдинг із використанням мінімальних коливань цін для отримання прибутку; потребує швидких рішень та спеціального програмного забезпечення.

5. **Алготрейдинг** – автоматизовані стратегії на основі алгоритмів та штучного інтелекту для швидкого реагування на ринкові коливання.

9.2. Інструменти технічного та фундаментального аналізу при розробці трейдингових стратегій

Фундаментальний аналіз:

- Оцінка фінансового стану компанії та макроекономічних показників;
- Вивчення балансових звітів, прибутків і збитків, дивідендної політики;
- Аналіз галузевих тенденцій, ринкової частки та конкурентного середовища;
- Прийняття рішень на основі довгострокових перспектив компанії та економіки.

Технічний аналіз:

- Використання графіків та індикаторів для прогнозування руху цін;
- Основні інструменти: ковзні середні, індекси відносної сили (RSI), MACD, рівні підтримки та опору;
- Аналіз обсягів торгів, патернів цінових рухів (голова та плечі, подвійні вершини тощо);
- Прийняття рішень на основі короткострокових та середньострокових трендів.

Комбіновані стратегії:

- Використання фундаментальних даних для вибору активів і технічного аналізу для визначення моменту входу/виходу;
- Оптимізація ризиків та підвищення ефективності трейдингових операцій.

9.3. Ризики при проведенні трейдингових операцій на фондовому ринку

Основні види ризиків:

1. **Ринковий ризик** – коливання цін на ринку впливають на прибутковість позицій;
2. **Кредитний ризик** – ризик неплатоспроможності контрагентів;
3. **Ліквіднісний ризик** – неможливість швидко реалізувати активи за ринковою ціною;
4. **Операційний ризик** – технічні збої, помилки в угодах, недоліки програмного забезпечення;
5. **Регуляторний та правовий ризик** – зміни законодавства чи правил біржі, що впливають на угоди;
6. **Психологічний ризик** – емоційні рішення трейдера, що призводять до втрат;

7. **Валютний ризик** – для операцій із іноземними активами можливі коливання курсу валют.

Методи зниження ризиків:

- Диверсифікація портфеля;
- Використання стоп-лоссів та лімітних ордерів;
- Комбіновані стратегії технічного та фундаментального аналізу;
- Моніторинг новин та макроекономічних показників;
- Використання професійного програмного забезпечення для аналізу

та управління позиціями.

Таблиця 9.1 Види трейдингу, інструменти аналізу та основні ризики

Види трейдингу	Опис	Інструменти аналізу	Основні ризики
Денний трейдинг (Day trading)	Відкриття і закриття позицій протягом одного торгового дня; висока частота операцій	Технічний аналіз: графіки, індикатори (RSI, MACD, ковзні середні), обсяги торгів	Ринковий ризик, операційний ризик, психологічний ризик
Свінг-трейдинг (Swing trading)	Утримання позицій від декількох днів до кількох тижнів; орієнтований на середньострокові тренди	Комбінація технічного та фундаментального аналізу; рівні підтримки/опору, трендові лінії	Ринковий ризик, кредитний ризик, ліквіднісний ризик
Позиційний трейдинг (Position trading)	Тривале утримання активів (місяці або роки); базується на фундаментальному звіті, дивідендна політика, галузеві аналізі	Фундаментальний аналіз: фінансові звіти, дивідендна політика, галузеві тенденції	Макроекономічний ризик, валютний ризик, ринковий ризик
Скалпінг (Scalping)	Високочастотний трейдинг з використанням мінімальних коливань цін; швидкі рішення	Технічний аналіз, алгоритмічні стратегії, програмне забезпечення для HFT	Ринковий ризик, операційний ризик, психологічний ризик
Алготрейдинг (Algorithmic trading)	Автоматизовані стратегії на основі алгоритмів та ШІ	Програмні алгоритми, високочастотні індикатори, бот-трейдинг	Технічний/операційний ризик, ринковий ризик, регуляторний ризик

Список рекомендованих джерел

1. Myronchuk V., Kirizleyeva A., Saienko V., Bodnar O., Muraviov K. Problems and Prospects of Improving the Banking System and its Impact on the Economy. *Econ. Aff.*, 68(01s). 2023. Pp. 27-34. DOI: 10.46852/0424-2513.1s.2023.4. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/14189/1/Bodnar-2023-1.pdf>.
2. Rexhaj F., Vilks A., Sirenko N., Dubinina M., Melnyk O., Bodnar O. Participation of international organisations in solving the problems of the agricultural sector of Ukraine, *International Journal of Environmental Studies*. 2023. DOI: 10.1080/00207233.2023.2170572.
3. Sirenko N., Dubinina M., Melnyk O., Bodnar O. Luhova O. Current Status and Regulation of the Digital Money Market in Ukraine. *Econ. Aff.*, 68(Special Issue). 2023. Pp. 955-961. DOI: 10.46852/0424-2513.2s.2023.44. <http://ndpublisher.in/admin/issues/EAv68n2sz18.pdf>
4. Sirenko, N., Melnyk, O., Bodnar, O., Mikuliak, K., & Spivak, V. (2025). Digitalisation of financial activities of the agricultural sector under martial law. *Ekonomika APK*, 32(1), 70-81. doi: 10.32317/ekon.apk/1.2025.70.
5. Kulinich T., Dobizha N., Demchenko O., Bodnar O., Myronchuk V., Zelenskyi A. Microfinance: Methods, Models and its Impact on Economic Development. *WSEAS Transactions on Environment and Development*. 2022. vol. 18, pp. 144-151. DOI: <https://wseas.com/journals/ead/2022/a325115-704.pdf>.
6. Yekimov S., Nianko V., Sirenko N., Burkovska A., Bodnar O. (2022) The Problem of Attracting Private Investment in Agriculture. In: Muratov A., Ignateva S. (eds) *Fundamental and Applied Scientific Research in the Development of Agriculture in the Far East (AFE-2021)*. AFE 2021. Lecture Notes in Networks and Systems, vol 353. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-91402-8_7.
7. Аналітичні дані щодо розвитку фондового ринку. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. 2025. URL : <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/#tab-dov>.
8. Бабич А. М., Губернаторов С. В. Проблеми та перспективи розвитку фондового ринку в Україні. *Журнал економічних досліджень*, 2020. С. 112-118.
9. Інформаційно-аналітичний портал рейтингового агентства «Кредитрейтинг». URL: <http://www.credit-rating.ua/ua/about-rating/terms/>
10. Інформаційно-аналітичний портал рейтингового агентства «Рюрік». URL: <http://rurik.com.ua/main-definitions.html>.
11. Інформаційно-аналітичний портал Українського агентства фінансового розвитку. URL: <http://www.ufin.com.ua/shkala-kred-reit.htm>.
12. Кальний С. В. Інвестування: практикум : навчальний посібник. Київ : Видавництво «Наукова столиця», 2020. 135 с.

- 13.Клименко В.В. Фінансовий ринок: навчальний посібник. Київ : Центр наукової літератури, 2020. 385 с.
- 14.Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
- 15.Кутузова М. М. Проблеми формування та регулювання фондового ринку України. Науковий вісник Чернівецького національного університету ім.Ю.Федьковича, 2021. С. 150-154.
- 16.Кутузова М.М. Трансформація ринку цінних паперів як чинник економічного зростання в Україні. Економічний форум. № 4. 2022. С. 230–236.
- 17.Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
- 18.Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
- 19.Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
- 20.Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
- 21.Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <http://www.nssmc.gov.ua/>
- 22.Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://https://www.worldbank.org/ext/en/home>
- 23.Офіційний сайт Української асоціації інвестиційного бізнесу. URL: <http://www.uaib.com.ua/>.
- 24.Офіційний сайт. Нормативні акти України. URL: <http://www.nau.ua>
- 25.Панькова О. В. Фондовий ринок України: стан, проблеми та перспективи розвитку. Економічний часопис,— 2021. С.59-67.
- 26.Податковий кодекс України від 02.12.2010р. №2755-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
- 27.Про акціонерні товариства: Закон України від 27.07.2022 № 2465-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text>.
- 28.Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. №2121-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
- 29.Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків: Закон України від 30.10.1996 № 448/96-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
- 30.Про затвердження Положення про об'єднання професійних учасників фондового ринку: Рішення НКЦПФР від 27.12.2012 № 1925. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0182-13#Text>.
- 31.Про Національний банк України: Закон України № 679-XIV від 20.05.1999р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
- 32.Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних

- осіб: Закон України від 09.01.2025 № 4196-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#Text>.
33. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>.
34. Рамський А.Ю., Жукова Ю.М., Обушний С.М. Ринок цінних паперів у питаннях та відповідях : навч. посіб. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 228 с.
35. Римський А. Ю. Ринок цінних паперів у питаннях та відповідях : навчальний посібник. Київський університет ім. Б. Грінченка, 2021. 228 с.
36. Савчук В. П. Перспективи інтеграції фондового ринку України в європейський фінансовий простір. Європейський науковий журнал. 2022. № 19(4). С. 22-29.
37. Слав'юк Н. Р., Глущенко С. В. Ринок фінансових послуг: навчальний посібник. Національний університет "Києво-Могилянська академія". Київ: НаУКМА, 2022. 205 с. URL : https://fpk.in.ua/images/biblioteka/Збас_finan/Rynok-finansovykh-posluh-2022.pdf.
38. Смик Ю. М., Стефаненко, М. О. Вплив економічних реформ на розвиток фондового ринку України. Бізнес Інформ, 2022 С.23-31.
39. Стешенко О. Д. Біржова справа та фондовий ринок: Конспект лекцій. Харків : УкрДУЗТ, 2025. 65 с.
40. Трусова Н. В., Нестеренко С. А., Якушева І. Є. Фінансовий ринок: навч. Посібн. Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2021. 236 с.
41. Фондовий ринок: практикум : навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка» / КПП ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: Дергалюк М.О. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2023. 99 с.
42. Цивільний кодекс України: Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 435-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

Навчальне видання

ФОНДОВИЙ РИНОК ТА БІРЖАВА ДІЯЛЬНІСТЬ

конспект лекцій

Укладач: **Боднар** Олена Андріївна

Відповідальний за випуск О. А. Боднар

Технічний редактор: О. А. Боднар

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 2

Тираж 25 прим. Зам. №

Надруковано у видавничому відділі

Миколаївського національного аграрного університету

54008, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.